

Հայաստանի Հանրապետության
Կենտրոնական բանկ

Տարեկան ֆինանսական հաշվետվություն
2007

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	42
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	44
Հաշվապահական հաշվեկշիռ	45
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	47
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	48
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	49

**Հայաստանի Հանրապետության
Կենտրոնական բանկի
Ֆինանսական հաշվետվություններ
2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**

ԱՆԿԱԽ ԽՈՒՂԻՏՈՐԻ ԵԳՐԱԿԱԳՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդին

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (այսուհետև՝ Բանկ)՝ կից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվապահական հաշվեկշիռը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը և այլ պարզաբանող ծանոթագրություններ:

Ֆինանսական հաշվետվությունների համար ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի պատասխանատվությունը

ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհուրդը պատասխանատու է սույն ֆինանսական հաշվետվությունները ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար: Այս պատասխանատվությունը ներառում է խաբեության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ներքին վերահսկողության համակարգի մշակումը, կիրառումը և պահպանումը, հաշվապահական հաշվառման համապատասխան քաղաքականության ընտրությունը և կիրառումը, ինչպես նաև տվյալ հանգամանքներում ողջամիտ հաշվապահական գնահատումների կատարումը:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է՝ անցկացված աուդիտի հիման վրա եզրակացություն արտահայտել սույն ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այս ստանդարտները պահանջում են, որպեսզի պահպանենք մասնագիտական վարքագծի կանոնները և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք այնպես, որպեսզի ձեռք բերենք ողջամիտ երաշխիք, որ ֆինանսական հաշվետվությունները զերծ են էական խեղաթյուրումներից:

Աուդիտը ներառում է ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ աուդիտորական ապացույցներ ձեռք բերելու նպատակով ընթացակարգերի իրականացումը: Ընթացակարգերի ընտրությունը հիմնված է աուդիտորի դատողության վրա՝ ներառյալ խաբեության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկերը գնահատելիս աուդիտորն ուսումնասիրում է Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ներքին վերահսկողության համակարգը՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, սակայն ոչ Բանկի ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության մասին կարծիք արտահայտելու նպատակով:

Աուդիտը ներառում է կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության, տնօրենության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար հիմք են մեր աուդիտորական եզրակացությունն արտահայտելու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով՝ ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների և դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

«Գրանթ Թորնթոն Ամիո» ՍՊԸ

25 մարտի 2008 թ.

Գրանթ Թորնթոն Ամիո ՍՊԸ

ՀՀ, Երևան 0012

Վաղարշյան 8/1

Հ. +374 10 260 964

Ֆ. +374 10 260 961

Grant Thornton Amyot LLC

8/1 Vagharshyan Str.

0012 Yerevan, Armenia

T +374 10 260 964

F +374 10 260 961

www.gta.am

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

հազար ՀՀ դրամ

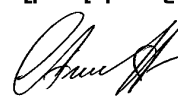
	Ծանոթագրություն	2007 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)	2006 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)
Տոկոսային եկամուտներ	4	14,722,444	13,640,989
Տոկոսային ծախսեր	5	(7,441,031)	(2,501,883)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		7,281,413	11,139,106
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ		73,739	22,127
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս		(165,628)	(143,660)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով զուտ ծախս		(91,889)	(121,533)
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	6	(52,984,269)	(37,927,006)
Զուտ իրացված վնաս վաճառքի համար մատչելի ակտիվների գծով		(135,256)	(377,797)
Զուտ շահույթ՝ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում	7	8,335,233	2,699,004
Այլ եկամուտ	8	259,645	700,846
Գործառնական վնաս		(37,335,123)	(23,887,380)
Թղթադրամների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր		(1,173,085)	(506,228)
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	9	(5,286,278)	(4,577,173)
Գործառնական ծախսեր		(6,459,363)	(5,083,401)
Տարվա վնաս		(43,794,486)	(28,970,781)

44-ից 87-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2008 թ. մարտի 25-ին ՀՀ ԿԲ խորհրդի կողմից և վերջինիս անունից ստորագրվել:

Տ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Նախագահ

Հ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Գլխավոր հաշվապահ

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ

Հաշվապահական հաշվեկշիռ

հազար ՀՀ դրամ

Ծանոթագրություն	2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (ստուգված)	2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (ստուգված)
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
<i>Ակտիվներ արտարժույթով</i>		
Դրամական միջոցներ	72,430	491,363
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	10 183,063,363	283,201,115
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում	11 318,671,929	79,440,951
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	12 1,216	21,435,036
ԱՄՖ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	13 2,940,262	5,117,455
Այլ ակտիվներ	222,321	166,248
	504,971,521	389,852,168
<i>Ակտիվներ տեղական արժույթով</i>		
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	14 24,600,695	15,290,302
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	12 49,245,329	19,171,500
Հիմնական միջոցներ	15 8,125,307	7,061,116
Ոչ նյութական ակտիվներ	16 62,707	70,484
Այլ ակտիվներ	17 883,508	566,507
	82,917,546	42,159,909
Ընդամենը ակտիվներ	587,889,067	432,012,077
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		
<i>Պարտավորություններ արտարժույթով</i>		
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	18 40,040,499	25,810,253
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	19 48,727,754	59,694,152
Այլ փոխառություններ	20 10,274,856	8,043,093
Այլ պարտավորություններ	67,382	29,897
	99,110,491	93,577,395

Հաշվապահական հաշվեկշիռը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	Ծանոթագրություն	2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (ստուգված)	2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (ստուգված)
Պարտավորություններ տեղական արժույթով			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ		350,273,664	226,841,135
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	18	38,387,377	39,301,849
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ		93,622,987	61,532,562
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր		48,958,097	38,987,836
Այլ պարտավորություններ	21	1,090,046	946,661
		532,332,171	367,610,043
Ընդամենը պարտավորություններ		631,442,662	461,187,438
Սեփական կապիտալ			
Թողարկված կապիտալ	22	100,000	100,000
Գլխավոր պահուստ	22	9,870,486	9,870,486
Լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալ	12	42,009,598	12,734,237
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ		(108,384)	(249,275)
Կուտակված վնաս		(95,425,295)	(51,630,809)
Ընդամենը սեփական կապիտալ		(43,553,595)	(29,175,361)
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		587,889,067	432,012,077

Հաշվապահական հաշվեկշիռը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

հազար ՀՀ դրամ

	Թողարկված կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալ	Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ	Կուտակված վնաս	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2006 թ.	100,000	9,870,486	-	55,305	(22,660,028)	(12,634,237)
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ վնաս	-	-	-	(304,580)	-	(304,580)
Կապիտալում ուղղակիորեն ճանաչված ծախս	-	-	-	(304,580)	-	(304,580)
Տարվա վնաս	-	-	-	-	(28,970,781)	(28,970,781)
Ընդամենը տարվա եկամուտ և ծախս	-	-	-	(304,580)	(28,970,781)	(29,275,361)
ՀՀ Կառավարության ներդրում սեփական կապիտալում (ծանոթագրություն 22)	-	-	12,734,237	-	-	12,734,237
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2006 թ.	100,000	9,870,486	12,734,237	(249,275)	(51,630,809)	(29,175,361)
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	-	827	-	827
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ	-	-	-	140,064	-	140,064
Կապիտալում ուղղակիորեն ճանաչված եկամուտ	-	-	-	140,891	-	140,891
Տարվա վնաս	-	-	-	-	(43,794,486)	(43,794,486)
Ընդամենը տարվա եկամուտ և ծախս	-	-	-	140,891	(43,794,486)	(43,653,595)
ՀՀ Կառավարության ներդրում սեփական կապիտալում (ծանոթագրություն 22)	-	-	29,275,361	-	-	29,275,361
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2007 թ.	100,000	9,870,486	42,009,598	(108,384)	(95,425,295)	(43,553,595)

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	2007 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)	2006 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆՑ			
Տարվա վնաս		(43,794,486)	(28,970,781)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		772,912	739,984
		(43,021,574)	(28,230,797)
Գործառնական ակտիվների (աճ)/նվազում			
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ		96,386,646	(130,743,760)
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում		(239,230,979)	(32,106,038)
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ		20,776,244	115,072,884
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր		(9,310,392)	(3,340,437)
Այլ ակտիվներ		(373,075)	16,377
Գործառնական պարտավորությունների աճ/(նվազում)			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ		123,432,530	71,566,411
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և մնացորդներ		13,315,774	9,711,129
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ		21,124,026	(19,672,319)
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր		9,970,261	17,504,980
Այլ փոխառություններ		2,231,763	(885,138)
Այլ պարտավորություններ		180,870	296,779
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր գործառնական գործունեությունից		(4,517,906)	(809,929)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆՑ			
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների ձեռքբերում		-	-
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(1,844,626)	(1,715,914)
Հիմնական միջոցների վաճառք		15,301	10,524
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		(1,829,325)	(1,705,390)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)		(6,347,231)	(2,515,319)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբին		31,036,600	33,551,919
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջին	25	24,689,369	31,036,600

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Նախապատմություն

Հիմնական գործունեությունը

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը («Բանկ») Հայաստանի Հանրապետության օրենքով հիմնադրված իրավաբանական անձ է:

Բանկի իրավաբանական հասցեն է. Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյան 6: Տարվա ընթացքում Բանկի աշխատակիցների միջին թիվը կազմել է 619 (2006 թ.՝ 587):

Բանկի հիմնախնդիրը գների կայունության ապահովումն է Հայաստանի Հանրապետությունում, որն իրականացվում է դրամավարկային քաղաքականության մշակման և իրականացման միջոցով: Ի լրումն իր հիմնախնդրի՝ Բանկը նաև պատասխանատու է՝

- Հայաստանի Հանրապետության բանկային համակարգի կայունության, իրացվելիության, վճարունակության և բնականոն գործունեության համար անհրաժեշտ այլ պայմանների ապահովման և
- գործուն վճարահաշվարկային համակարգ ստեղծելու և զարգացնելու համար:

Բանկը նաև՝

- թողարկում է Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը և կարգավորում դրամաշրջանառությունը,
- կազմակերպում և կարգավորում է փողերի «լվացումը» և ահաբեկչության ֆինանսավորումը կանխարգելող միջոցառումներ,
- Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության ֆինանսական գործակալն ու խորհրդատուն է,
- լիցենզավորում է առևտրային բանկերի և, եթե նախատեսված է օրենքով, այլ անձանց, և վերահսկում ու կարգավորում է վերջիններիս գործունեությունը,
- առևտրային բանկերի համար վերջին ատյանի վարկատուն է, ինչպես նաև
- տիրապետում, օգտագործում և տնօրինում է Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստները:

2. Պատրաստման հիմունքներ

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՄՍ») պահանջներին համապատասխան, որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստան-

դարձների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՀՀՄՄԿ):

Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա՝ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող, իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար՝ բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով:

Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է նաև Բանկի ֆունկցիոնալ արժույթը և այն արժույթը, որով ներկայացված են սույն ֆինանսական հաշվետվությունները: Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները ՀՀՄՍ-ի պահանջների համաձայն պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացմանը, ինչպես նաև պայմանական ակտիվների և պարտավորությունների բացահայտմանը վերաբերող մի շարք գնահատումներ և ենթադրություններ: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Դուստր ընկերությունների համախմբում

Բանկը չի համախմբում երկու դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններում, քանի որ համախմբումն էական ազդեցություն չի ունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը դասակարգում է արժեթղթերը որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է կապիալում:

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառվել է ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը:

Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են համապատասխան ֆունկցիոնալ արժույթի՝ գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի՝ այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք ներկայացված են սկզբնական արժեքով, փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի՝ գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Փոխարկման հետևանքով առաջացած արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Բանկը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ է համարում դրամական միջոցները և առևտրային բանկերում տեղաբաշխված նոստրո հաշիվները, Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (ԱՄՀ) Հատուկ փոխառության իրավունքով արտահայտված ակտիվները:

Ֆինանսական գործիքներ

Դասակարգում

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքները, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք՝

- հիմնականում ձեռք են բերվել կամ առաջացել են մոտ ապագայում վաճառելու կամ հետ գնելու նպատակով,
- կազմում են միասին կառավարվող որոշված ֆինանսական գործիքների պայուսակի մաս, որի համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի ուղիների վերաբերյալ,
- հանդիսանում են ածանցյալ գործիք (բացառությամբ այն ածանցյալ գործիքների, որոնք նախատեսված են և հանդիսանում են արդյունավետ հեջավորման գործիքներ) կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին կազմակերպության կողմից նախատեսվում են որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիք, որի վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, երբ.

- Այդպես վարվելը զգալիորեն կնվազեցնի չափման անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանան, եթե կապված ածան-

ցյալ գործիքները համարվեն առևտրական նպատակներով պահվող, իսկ հիմք հանդիսացող ֆինանսական գործիքները հաշվառվեն ամորտիզացված գումարով, ինչպես վարկերը կամ հաճախորդներին և բանկերին տրվող կանխավճարները կամ պարտքային արժեթղթերի տեսքով թողարկված արժեթղթերը:

- Որոշ ներդրումներ, ինչպես, օրինակ, կապիտալի գործիքներում կատարված ներդրումները, որոնք փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային քաղաքականության համաձայն հաշվառվում են իրական արժեքով և կառավարչական անձնակազմին հաղորդվում են այդ արժեքով, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, և
- Ֆինանսական գործիքները, ինչպես պարտքային արժեթղթերը, որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի բաղադրիչ ածանցյալ գործիքներ, որոնց տարբերությունը էականորեն ազդում է դրամական հոսքերի վրա, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող:

Պոտենցիալ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (դրական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև ձեռք բերված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես ակտիվ: Պոտենցիալ ոչ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (բացասական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև տրամադրված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես պարտավորություն:

Տրամադրված վարկերը և դեբիտորական պարտքերը հաստատագրված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք չունեն գնանշված շուկայական գին գործող շուկայում՝ բացառությամբ նրանց, որոնք տրամադրվում են անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառելու նտադրությամբ, նրանց, որոնց սկզբնական ճանաչման պահին Բանկը նախատեսում է որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, կամ որոնց տիրապետողը չի փոխհատուցի իր բոլոր սկզբնական ներդրումները՝ վճարունակության անկարողությունից տարբեր այլ պատճառներով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաստատագրված կամ որոշելի վճարումներով և հաստատագրված մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք Բանկը մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը՝ բացառությամբ այն ներդրումների՝

- որոնց սկզբնական ճանաչման պահին Բանկը նախատեսում է որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում,
- որոնց Բանկը նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի կամ
- որոնք համապատասխանում են տրամադրված վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներն այնպիսի ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես տրամադրված վարկեր ու դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիք-

ներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են հաշվապահական հաշվեկշռում, երբ Բանկը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների «կարգավորվող ձևի» գնումները հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ:

Չափում

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով, իսկ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ ստանձնմանը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները՝ ներառյալ ակտիվ համարվող ածանցյալ գործիքները, չափվում են իրական արժեքով, առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ վաճառքի կամ այլ օտարման հետ կապված, բացառությամբ՝

- տրամադրված վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը և
- սեփական կապիտալի գործիքներում ներդրումների, որոնք գործող շուկայում չունեն գնանշված շուկայական գին, որոնց իրական արժեքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել: Վերջիններս չափվում են սկզբնական արժեքով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ բացառությամբ այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք նախատեսված են որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, և այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական ակտիվի վերադասակարգումը չի բավարարում ապաճանաչման պահանջները: Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հավելավճարները և զեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ներառված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Իրական արժեքի չափման հիմունքներ

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը հիմնված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված շուկայական գնի վրա՝ առանց

նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնորոշման մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով:

Զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի տեխնիկայի օգտագործման դեպքում դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը հիմնվում են դեկավարության գնահատականի վրա, իսկ զեղչման դրույքը նմանատիպ պայմաններով գործիքի համար կիրառվող շուկայական համապատասխան տոկոսադրույքն է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Գնորոշման մոդելների կիրառման դեպքում մոդելում օգտագործվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շուկայական տվյալները:

Բորսաներում չշրջանառվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը գնահատվում է այն գումարի չափով, որը Բանկը կստանա կամ կվճարի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պայմանագրի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում՝ հաշվի առնելով շուկայի ներկա պայմանները և ներկա պահին պայմանագրային կողմերի վճարունակությունը:

Հետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է հետևյալ կերպ՝

- իրական արժեքով չափվող, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, գործիքների խմբում դասակարգված ֆինանսական գործիքների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում՝ սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվության միջոցով (բացառությամբ արժեզրկումից կորուստների և փոխարժեքային տարբերություններից շահույթի ու վնասի) մինչև որ նշված ակտիվն ապաճանաչվում է, և այդ պահին կուտակված շահույթը կամ վնասը, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները ստացվելու ժամանակ ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և հաշվարկվում են՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը ապաճանաչվում կամ արժեզրկվում է, ինչպես նաև ամորտիզացիայի հաշվարկման միջոցով:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է, երբ ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքների ուժի մեջ լինելու ժամկետը լրացել է, կամ երբ Բանկը փոխանցել է

ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները: Բոլոր իրավունքները կամ պարտավորությունները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են փոխանցման ժամանակ, ճանաչվում են առանձին որպես ակտիվներ կամ պարտավորություններ: Ֆինանսական պարտավորությունը ապաճանաչվում է, երբ մարվում է:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարտքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Հետզնման և հակադարձ հետզնման պայմանագրեր

Վաճառքի և հետզնման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ, որոնց դեպքում արժեթղթերն արտացոլվում են հաշվապահական հաշվեկշռում և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված, իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը՝ այլ բանկերի կամ հաճախորդների նկատմամբ պարտավորությունների կազմում: Վաճառքի և հետզնման գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային ծախս և ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ռեպո պայմանագրի գործողության ընթացքում:

Վերավաճառքի նպատակով հակադարձ հետզնման պայմանագրերով («հակադարձ ռեպո») ձեռք բերված արժեթղթերը գրանցվում են որպես բանկերից կամ հաճախորդներից ստացվելիք գումարներ: Վաճառքի և հետզնման գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսագումար և հաշվեկշռում հակադարձ ռեպո պայմանագրի գործողության ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ձեռք բերված արժեթղթերը չեն ճանաչվում հաշվեկշռում մինչև դրանց օտարումը երրորդ կողմին, որի դեպքում նշված արժեթղթերի վերադարձման գծով պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով՝ որպես առևտրական նպատակներով պարտավորություն, իսկ գնման և վաճառքի տարբերությունը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության առևտրային արժեթղթերից զուտ շահույթ/վնաս հոդվածում:

Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվանցվում են՝ հաշվապահական հաշվեկշռում արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

Շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամներ և մետաղադրամներ

Բանկի կողմից թողարկված՝ շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամները և մետաղադրամները հաշվապահական հաշվեկշռում արտացոլվում են անվանական արժեքով՝ որպես պարտավորություն տիրապետողի հանդեպ: Թղթադրամների տպագրման և մետաղադրամների հատման ծախսերը ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն տարում, որի ընթացում կատարվել են:

Դրամագիտական արժեքներ

Դրամագիտական արժեքները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքի նվազագույնով: Մետաղադրամների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջին մուտք, առաջին ելք» սկզբունքով և ներառում է մետաղադրամների ձեռքբերման ծախսումները և դրանց ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսումներ: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները: Վաճառքի ժամանակ գնահատված զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է որպես շահույթ կամ վնաս ընթացիկ տարվա ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Հիմնական միջոցներ

Սեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումներն ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի կազմակերպություն: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Վարձակալված ակտիվներ

Այն վարձակալությունը, որի դեպքում Բանկին են փոխանցվում ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու

օգուտները, հանդիսանում է ֆինանսական վարձակալություն: Ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք բերված սարքավորումները ներկայացված են իրական արժեքից և վարձակալության սկզբում վարձակալության նվազագույն վճարների ներկա արժեքից նվազագույնով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռքբերման պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Հողի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են՝

Շենքեր	10-ից 20 տարի
Ցանցեր, համակարգչային և այլ սարքավորումներ	5 տարի
Փոխադրամիջոցներ	5 տարի
Այլ	5 տարի

Ոչ նյութական ակտիվներ

Բանկի կողից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Ամորտիզացիայի գծով ծախսը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են՝

Համակարգչային ծրագրեր	3-ից 5 տարի
-----------------------	-------------

Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

Արժեզրկում

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են հաճախորդներին տրված վարկերը, այլ դեբիտորական պարտքերը և չգնանշված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Բանկը կանոնավոր կերպով վերանայում է վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Վարկը կամ դեբիտորական պարտքը արժեզրկվում

է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են դրանք և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին, և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն ունի վարկի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Արժեզրկումից կորստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառու կամ վարկառուների խումբն ունի զգալի ֆինանսական դժվարություններ, առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ:

Նախևառաջ Բանկը գնահատում է՝ արդյո՞ք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն առանձին-առանձին այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի են, և առանձին-առանձին կամ խմբային այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի չեն: Եթե Բանկը որոշում է, որ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն առկա չէ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի համար՝ լինի դա զգալի թե ոչ, ապա այդ վարկը ներառում է պարտքային ռիսկի համանման բնութագիր ունեցող վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և կատարում է խմբային գնահատում՝ արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնց գծով առանձին իրականացվել է արժեզրկման դիտարկում և որոնց գծով ճանաչվել են կամ շարունակում են ճանաչվել արժեզրկման կորուստներ, չեն ներառվում արժեզրկման ընդհանուր գնահատման մեջ:

Եթե առկա է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի՝ ներառյալ երաշխիքների գծով ստացվելիք գումարների և գրավի ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և անցյալի փորձի վրա հիմնված վնասները, որոնց գծով ճշգրտումներ են կատարվել ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող առկա տեղեկատվության հիման վրա, հանդիսանում են դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկման կորստի գումարը գնահատելու համար պահանջվող տեղեկատվությունը կարող է սահմանափակ լինել կամ այլևս ամբողջությամբ չհամապատասխանել ներկա հանգամանքներին: Սա կարող է լինել այն դեպքում, երբ վարկառու ֆինանսական դժվարություններ ունի, և Բանկի տրամադրության տակ կան ոչ բավարար տվյալներ համանման վարկառուների մասին: Այս դեպքերում արժեզրկումից կորստի գումարը Բանկը գնահատում է՝ ելնելով իր փորձից ու դատողություններից:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշ-

վետությունում և հակադարձվում են այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի է անկողմնակալորեն կապել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են վաճառքի համար մատչելի ակտիվներում ընդգրկված սեփական կապիտալի չգնանշված գործիքները, որոնք չեն հաշվառվում իրական արժեքով, քանի որ դրանք հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել: Եթե առկա է այդ ներդրումների արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարն իրենից ներկայացնում է ներդրման հաշվեկշռային արժեքի և համանման ֆինանսական ակտիվների ներկա շուկայական հատույցադրույթով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը:

Այս ներդրումների արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և ենթակա չեն հակադարձման:

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը՝ իրական արժեք՝ համած վաճառքի ծախսերը, և օգտագործման արժեք: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույթը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքից մեծապես անկախ և դրամական միջոցների ներհոսք չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և հակադարձվում են միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինեք առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինեք:

Կենսաթոշակներ

Բանկում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը Հայաստանի Հանրապետության պետա-

կան կենսաթոշակային համակարգին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված հիմնադրամին հատկացումների հետ կապված ծախսերն արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերում են:

Պահուստներ

Պահուստը հաշվապահական հաշվեկշռում ճանաչվում է, երբ Բանկն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունը էական է, պահուստները որոշվում են՝ զեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը, զեղչման միջև հարկումը գործող այն դրույքի կիրառմամբ, որն արտացոլվում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և, անհրաժեշտության դեպքում, պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը:

Հարկում

Բանկը ազատված է բոլոր տեսակի հարկերից՝ բացառությամբ ներկրվող ապրանքների համար Հայաստանի Հանրապետության սահմանին զանձվող հարկերից, տուրքերից և մաքսային վճարներից:

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում հաշվեգրվելուն պես՝ հաշվի առնելով ակտիվի/պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը կամ կիրառելի լողացող տոկոսադրույքը: Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ներառում են զեղչի կամ հավելավճարի կամ տոկոսակիր գործիքի սկզբնական հաշվեկշռային արժեքի և մարման ենթակա գումարի միջև այլ տարբերությունների ամորտիզացիան, որը հաշվարկվում է արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա:

Տոկոսային եկամուտը, որը վերաբերում է իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներին, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ներառվում է այն շահույթի կազմում, որը ստացվել է իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վարկային կազմակերպությունների վճարները, վարկերի սպասարկման վճարները և այլ վճարները, որոնք հարակից ուղղակի ծախսերի հետ դիտարկվում են որպես վարկի ընդհանուր շահութաբերության անբաժան մաս, հետաձգվում և ամորտիզացվում են տոկոսային եկամտի կազմում ֆինանսական գործիքի օգտակար ծառայության ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ

Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտը ճանաչվում է հաճախորդի կողմից ծառայությունը տրամադրելիս:

Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Որոշ նոր ՖՀՄՍ-ներ գործում են Բանկի համար 2007 թ. հունվարի 1-ից: Ստորև ներկայացված են այն նոր և փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք վերաբերում են կամ ապագայում կարող են վերաբերել Բանկի գործառնություններին և ազդել Բանկի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վրա:

ՖՀՄՍ 7, «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ» և լրացուցիչ փոփոխություն ՖՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» ստանդարտի մեջ – Կապիտալի մասին բացահայտում (գործում է 2007 թ. հունվարի 1-ից): ՖՀՄՍ 7-ը ներկայացնում է նոր բացահայտումներ ֆինանսական գործիքների մասին տեղեկատվությունը բարելավելու համար՝ ներառյալ ռիսկերի քանակական գնահատումները և ռիսկերի կառավարման մեթոդները: ՖՀՄՍ 7-ը փոխարինել է «Բանկերի և մանրատիպ ֆինանսական հաստատությունների ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտումներ» ՖՀՄՍ 30-ին և «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումը և ներկայացումը» ՖՀՄՍ 32-ի որոշ պահանջներին: ՖՀՄՍ 1-ի փոփոխությունը ներկայացնում է նոր բացահայտումներ կազմակերպության կապիտալի չափի և կապիտալի կառավարման ձևի վերաբերյալ: ՖՀՄՍ 7-ի հաստատումը և ՖՀՄՍ 1-ի փոփոխությունը ոչ մի ազդեցություն չեն ունեցել Բանկի հաշվետվական շահույթի կամ ֆինանսական դիրքի վրա: Նոր բացահայտումներն արված են այս ֆինանսական հաշվետվություններում և ստանդարտների անցումային դրույթների համաձայն. Բանկը ներկայացրել է ամբողջական համեմատական տեղեկատվություն:

Այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Բանկն ընդունել է հետևյալ նոր ստանդարտները և մեկնաբանությունները.

- ՖՀՄՍԿ 7, *Վերահաստատման մոտեցման կիրառում ՖՀՄՍ 29-ի նկատմամբ* (կիրառելի է 2006 թ. մարտի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար)
- ՖՀՄՍԿ 8, *ՖՀՄՍ 2-ի Շրջանակ* (կիրառելի է 2006 թ. մայիսի 1-ին և դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար)
- ՖՀՄՍԿ 9, *«Կապված» ածանցյալ գործիքների վերագնահատում* (կիրառելի է 2006 թ. հունիսի 1-ին և դրանից հետո սկսվող տարիների համար)
- ՖՀՄՍԿ 10, *Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններ և արժեզրկում* (կիրառելի է 2006 թ. նոյեմբերի 1-ին և դրանից հետո սկսվող տարիների համար)

Նշված փոփոխությունների ազդեցությունը Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական չէ:

Հետևյալ նոր ստանդարտները և մեկնաբանություններն արդեն հրապարակվել են, սակայն դեռևս կիրառելի չեն.

- ՖՀՄՍԿ 12, *Կոնցեսիոն ծառայությունների համաձայնություն* (կիրառելի է 2008 թ. հունվարի 1-ից)

- ՖՀՄՄԿ 13, Հաճախորդների լոյալությանն ուղղված ծրագրեր (կիրառելի է 2008 թ. հունիսի 1-ից)
- ՖՀՄՄԿ 14, ՀՀՄՍ 19, Վճարումների հաստատված ծրագրով ակտիվի սահմանաչափը, ֆինանսավորման նվազագույն պահանջները և դրանց փոխադրեցությունը (կիրառելի է 2008 թ. հունվարի 1-ից)
- ՀՀՄՍ 23, Պարտքային ծախսեր (կիրառելի է 2009 թ. հունվարի 1-ից)
- ՖՀՄՍ 8, Գործառնական Սեզմենտներ (կիրառելի է 2008 թ. հունվարի 1-ից)

4. Տոկոսային եկամուտ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Տոկոսային եկամուտ՝ արտարժույթով արտահայտված ակտիվների գծով		
Ժամկետային ավանդներ	11,760,400	8,118,941
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	367,997	2,547,436
Նոստրո հաշիվներ	826,277	1,131,074
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	129,291	235,674
Այլ եկամուտներ	3,862	-
	13,087,827	12,033,125
Տոկոսային եկամուտ՝ տեղական արժույթով արտահայտված ակտիվների գծով		
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	1,135,033	924,619
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	493,473	665,557
Այլ	6,111	17,688
	1,634,617	1,607,864
	14,722,444	13,640,989

5. Տոկոսային ծախս

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Տոկոսային ծախս՝ արտարժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով		
ՀՀ Կառավարությանը վճարվելիք գումարներ ԱՄՆ-ից ստացված վարկի գծով	263,926	345,127
Այլ փոխառություններ	76,618	77,234
Այլ պարտավորություններ	81,866	69,624
	422,410	491,985
Տոկոսային ծախս՝ տեղական արժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով		
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	2,841,829	1,451,430
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	4,039,109	445,064
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	53,798	43,642
Այլ պարտավորություններ	83,885	69,762
	7,018,621	2,009,898
	7,441,031	2,501,883

6. Ջուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Վնաս դրամային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	(54,593,071)	(36,013,048)
Ջուտ (շահույթ)/վնաս սփոթ գործարքներից	1,608,802	(1,913,958)
	(52,984,269)	(37,927,006)

Դրամային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից ստացված վնասի կազմում ներառված է 36,263,583 հազար դրամ գումարով արտարժույթի վերագնահատումից վնասը իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում (2006 թ-ին՝ 13,952,537 հազար դրամ):

7. Ձուտ շահույթ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ծանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Ձուտ շահույթ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվների գծով՝ բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատումից	1,334,311	2,147,505
Ձուտ շահույթ սեփական կառավարման ներքո գտնվող օտարերկրյա արժեթղթերի գծով՝ բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատումից	7,173,377	651,880
Հավատարմագրային կառավարման գծով վճարներ	(172,455)	(100,381)
	8,335,233	2,699,004

8. Այլ եկամուտ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Նախկինում դուրս գրված դեբիտորական պարտքերի մարում	-	542,551
Ձուտ եկամուտ դրամագիտական արժեքների վաճառքից	102,377	62,079
Այլ եկամուտ	157,268	96,216
	259,645	700,846

9. Ընդհանուր վարչական ծախսեր

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Աշխատակիցների հատուցումներ, վերապատրաստման ծախսեր և հարակից վճարներ	2,981,370	2,606,728
Պահուստների անվտանգություն և սպասարկում	725,910	442,008
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	772,912	739,984
Վերանորոգում և տեխնիկական սպասարկում	217,224	239,378
Մասնագիտական ծառայություններ	141,032	99,666
Այլ	447,830	449,409
	5,286,278	4,577,173

10. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Ժամկետային ավանդներ	159,477,087	255,364,239
Նոստրո հաշիվներ	21,695,942	25,470,880
Հաշվեգրված տոկոսներ ավանդների և նոստրո հաշիվների գծով	799,643	2,083,644
Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներում ներառված դրամական միջոցներ	401,371	282,352
Այլ	689,320	-
	183,063,363	283,201,115

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցների կենտրոնացում

2007 թ. և 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ուներ տեղաբաշխված միջոցներ համապատասխանաբար 3 և 7 բանկերում ու ֆինանսական հաստատություններում, որոնց մնացորդները գերազանցում էին բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված ընդհանուր միջոցների 10%-ը: 2007 թ. և 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր արժեքը կազմում էր համապատասխանաբար 58,383,610 հազար դրամ և 229,598,575 հազար դրամ:

11. Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ծանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Ակտիվներ		
Պարտքային և հաստատագրված եկամուտով այլ գործիքներ - գնանշված		
Արտերկրյա կառավարությունների արժեթղթեր սեփական կառավարման ներքո	251,676,631	38,566,365
Արժեթղթեր հավատարմագրային կառավարման ներքո	66,738,148	40,227,658
	318,414,779	78,794,023
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ - գնանշված		
Պայմանագրեր արտարժույթով	257,150	646,928
	318,671,929	79,440,951

Սկզբնական ճանաչման պահին պարտքային և հաստատագրված եկամուտով այլ գործիքները Բանկի կողմից նախատեսվել են որպես ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արժեթղթերը և ածանցյալ գործիքները իրենցից ներկայացնում են 46,902,724 հազար դրամ (2006 թ-ին՝ 26,166,949 հազար դրամ) գումարով արտերկրյա կառավարությունների պարտքային արժեթղթեր և արտերկրյա ֆինանսական հաստատությունների արժեթղթեր՝ 19,835,424 հազար դրամ (2006 թ-ին՝ 14,060,709 հազար դրամ) գումարով:

Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արժեթղթերը և ածանցյալ գործիքները իրենցից ներկայացնում են օտարերկրյա ֆինանսական հաստատությունների կողմից իրենց հայեցողությամբ կառավարվող ակտիվներ: Բանկի կողմից սահմանվել են ռիսկերին ենթարկվածության սահմանաչափեր և ներդրումային ուղեցույցներ:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

հազար ՀՀ դրամ

	Անվանական արժեք		Իրական արժեք			
	2007	2006	2007		2006	
			Ակտիվ	Պարտավորություն	Ակտիվ	Պարտավորություն
Արտարժույթային ֆորվարդներ	47,197,957	64,037,619	113,699	-	646,928	-
Արտարժույթային ֆյուչերսներ	19,524,259	-	143,451	-	-	-
Ընդամենը			257,150	-	646,928	-

12. Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ արտարժույթով		
<i>Պարտքային և հաստատագրված եկամուտով գործիքներ - զննանշված</i>		
Արտերկրյա կառավարությունների արժեթղթեր սեփական կառավարման ներքո	-	21,433,820
<i>Սեփական կապիտալի ներդրումներ սկզբնական արժեքով - զննանշված</i>		
SWIFT	1,216	1,216
	1,216	21,435,036
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ տեղական արժույթով		
<i>Պարտքային և հաստատագրված եկամուտով գործիքներ</i>		
ՀՀ Կառավարության պետական գանձապետական արժեթղթեր	4,541,268	4,023,681
ՀՀ Կառավարության մուրհակ	42,009,598	12,759,357
	46,550,866	16,783,038
<i>Սեփական կապիտալի ներդրումներ սկզբնական արժեքով – զննանշված</i>		
Ներդրումներ չհամախմբված դուստր ընկերություններում	2,651,722	2,351,722
Այլ ներդրումներ սեփական կապիտալում	42,741	36,740
	2,694,463	2,388,462
	49,245,329	19,171,500

42,009,598 հազար դրամ անվանական արժեքով անտոկոս ցպահանջ մուրհակը ՀՀ Կառավարության կողմից թողարկվել է որպես անհատույց ներդրում Բանկում (մինչև 2008 թ. հունիսի 28-ը հաշվառվող մուրհակի համար սահմանված էր 4% տոկոսադրույք): Մուրհակը թողարկվել է «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 42,009,598 հազար դրամ գումարով՝ սեփական կապիտալի բացասական պահուստները ծածկելու նպատակով: Ղեկավարությունը գտնում է, որ մուրհակի հաշվեկշռային արժեքը մոտավորում է դրա իրական արժեքը: Ակնկալվում է, որ 2008 թ-ին մուրհակը կփոխարինվի ՀՀ Կառավարության կողմից թողարկված նոր մուրհակով:

Ստորև ներկայացված են Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններում չհամախմբված դուստր ընկերությունները:

Անվանումը	Հիմնադրման երկիրը	Հիմնական գործունեությունը	Վերահսկվող (%)		2007 Հաշվեկշռային արժեք (հազար դրամ)	2006 Հաշվեկշռային արժեք (հազար դրամ)
			2007	2006		
«Արմենիան Քարդ»	Հայաստանի Հանրապետություն	Վճարումների սպասարկում	66%	66%	400,722	400,722
«Հայինկասացիա»	Հայաստանի Հանրապետություն	Դրամական միջոցների փոխադրումներ	95%	94%	2,251,000	1,951,000
					2,651,722	2,351,722

Վերը ներկայացված դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները չեն համախմբվել Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններում, քանի որ համախմբումն էական ազդեցություն չէր ունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀ Կառավարության վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը չափվում են իրական արժեքով՝ օգտագործելով գնահատման տեխնիկա, հիմնված տվյալ պահին գործող շուկայական տոկոսադրույքների վրա՝ որպես տվյալ ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի գեղջատոկոս:

Վաճառքի համար մատչելի սեփական կապիտալի գործիքները ներկայացված են սկզբնական արժեքով: Այս ներդրումների համար գործող շուկա գոյություն չունի, և վերջերս տեղի չեն ունեցել այնպիսի գործարքներ, որոնք կարող էին վկայություն տրամադրել նրանց ընթացիկ իրական արժեքի մասին: Ի լրումն գեղջված դրամական միջոցների հոսքերի՝ տեխնիկայի կիրառման արդյունքում ստացվել են տարբեր իրական արժեքներ, ինչը պայմանավորված է դրամական միջոցների ապագա հոսքերի առկայության անորոշությամբ:

13. Արժույթի միջազգային հիմնադրամ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
ԱՄՆ-ում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով		
ՀՓԻ ԱՄՆ-ում	2,920,997	5,074,357
Հաշվեգրված տոկոսներ	19,265	43,098
	2,940,262	5,117,455

Բանկն ունի ՀՓԻ-ով արտահայտված ընթացիկ հաշիվ ԱՄՆ-ում, որն օգտագործվում է ԱՄՆ հետ գործարքներ իրականացնելու նպատակով: Այս ընթացիկ հաշվի համար սահմանված տոկոսադրույքը հաշվարկվում է ՀՓԻ տոկոսադրույքի հիման վրա, որը ստացվում է շաբաթական կտրվածքով՝ որպես ՀՓԻ զամբյուղը կազմող չորս արժույթների դրամային շուկայի եռամսյա ժամկետով գործիքների

ընտրված դրույքաչափերի կշռված միջին: 2007 թ. դրույքաչափը տարեկան տատանվում էր 3.03%-ից 4.00% (2006 թ.՝ տարեկան 3.03%-ից 4.07%):

Համաձայն ԱՄՀ կանոնադրության՝ Բանկը հանդես է գալիս որպես Հայաստանի Հանրապետության ֆիսկալ գործակալ և միաժամանակ գործում է որպես ԱՄՀ-ի պահառու Հայաստանի Հանրապետությունում: Այդպիսով, Բանկը գրառումներ է վարում ԱՄՀ-ում Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության բաժնեմասի և ԱՄՀ-ում Հայաստանի Հանրապետության անդամակցությանը վերաբերող մուրհակի վերաբերյալ: Այս մնացորդները ներառված չեն Բանկի հաշվապահական հաշվեկշռում, քանի որ Բանկը այս գործարքների հետ կապված հանդես է գալիս միայն որպես գործակալ: Ստորև ներկայացված են համապատասխան տվյալները:

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Բաժնեմասը ԱՄՀ-ում (անդամակցություն)	44,228,417	50,301,903
ԱՄՀ-ում անդամակցության տեղական արժույթով արտահայտված մուրհակ և պարտավորություններ՝ ըստ թիվ 2 հաշվի	44,228,417	50,301,903

2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԱՄՀ-ում անդամակցության համար Հայաստանի Հանրապետության բաժնեմասը կազմում էր ՀՓԻ 92,000,000 (2006 թ-ին՝ ՀՓԻ 92,000,000):

14. Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Վարկեր տեղական բանկերին՝ KFW բանկի հետ համաձայնագրի շրջանակներում	14,408,075	11,917,775
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	10,188,285	3,358,937
Այլ վարկեր	4,335	13,590
	24,600,695	15,290,302

KFW բանկի հետ պայմանագրի շրջանակներում վարկեր էին տրամադրվել տեղական տասը բանկի և երկու ֆինանսական կազմակերպությունների, որոնց համար սահմանված է տարեկան 5.5%-ից 7.5% միջին տոկոսադրույք:

Բանկն ընդունել է արժեթղթեր՝ որպես գրավ առևտրային վարկերի համար, որոնք թույլատրվում են վաճառել կամ վերագրավադնել: 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով կրեդիտորական պարտքեր ունեին յոթ տեղական բանկեր (2006 թ.՝ հինգ բանկ): Այս պայմանագրերի դիմաց գրավադրված էին հետևյալ արժեթղթերը:

հազար ՀՀ դրամ

	2007 Իրական արժեք	2006 Իրական արժեք
ՀՀ Կառավարության պետական գանձապետական պարտատոմսեր	9,380,526	2,280,818
Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մուրհակներ	-	1,072,786
	9,380,526	3,353,604

15. Հիմնական միջոցներ

հազար ՀՀ դրամ

	Հող և շենքեր	Ցանցեր, համակարգ- չային և այլ սարքավորումներ	Փոխադրա- միջոցներ	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2006 թ.	5,534,446	3,265,948	213,358	1,707,693	10,721,445
Ավելացումներ	1,135,740	295,118	42,203	216,842	1,689,903
Օտարումներ	(9,986)	(187,750)	-	(69,196)	(266,932)
Վերադասակարգումներ	-	(48,906)	-	48,906	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2006 թ.	6,660,200	3,324,410	255,561	1,904,245	12,144,416
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2007 թ.	6,660,200	3,324,410	255,561	1,904,245	12,144,416
Ավելացումներ	1,360,851	384,673	21,876	35,238	1,802,638
Օտարումներ	-	(199,195)	(38,399)	(81,210)	(318,804)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2007 թ.	8,021,051	3,509,888	239,038	1,858,273	13,628,250
Մաշվածություն					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2006 թ.	1,077,689	2,250,482	124,429	1,180,565	4,633,165
Ավելացումներ	207,369	297,296	25,729	176,148	706,542
Օտարումներ	(2,936)	(187,699)	-	(65,772)	(256,407)
Վերադասակարգումներ	-	(46,401)	-	46,401	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2006 թ.	1,282,122	2,313,678	150,158	1,337,342	5,083,300
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2007 թ.	1,282,122	2,313,678	150,158	1,337,342	5,083,300
Ավելացումներ	233,099	332,602	32,077	125,369	723,147
Օտարումներ	-	(195,385)	(31,481)	(76,638)	(303,504)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2007 թ.	1,515,221	2,450,895	150,754	1,386,073	5,502,943
Ջուտ հաշվեկշռային արժեք					
Առ 1 հունվարի 2006 թ.	4,456,757	1,015,466	88,929	527,128	6,088,280
Առ 31 դեկտեմբերի 2006 թ.	5,378,078	1,010,732	105,403	566,903	7,061,116
Առ 31 դեկտեմբերի 2007 թ.	6,505,830	1,058,993	88,284	472,200	8,125,307

16. Ոչ նյութական ակտիվներ

հազար ՀՀ դրամ

	Համակարգչային ծրագրեր
Սկզբնական արժեք	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2006 թ.	219,211
Ավելացումներ	26,012
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2006 թ.	245,223
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2007թ.	245,223
Ավելացումներ	41,988
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	287,211
Ամորտիզացիա	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2006թ.	141,297
Ավելացումներ	33,442
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2006թ.	174,739
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2007թ.	174,739
Ավելացումներ	49,765
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	224,504
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	
Առ 1 հունվարի 2006թ.	77,914
Առ 31 դեկտեմբերի 2006 թ.	70,484
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	62,707

17. Այլ ակտիվներ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Դրամագիտական արժեքներ	323,853	307,197
Դեբիտորական պարտքեր	390,939	90,966
Այլ ակտիվներ	168,716	168,344
	883,508	566,507

18. Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Պարտավորություններ արտարժույթով		
Տեղական բանկերի լորո հաշիվներ և ավանդներ	38,421,297	23,628,832
Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամի ժամկետային ավանդ	1,581,315	1,693,225
Այլ իրավաբանական անձանց ընթացիկ հաշիվներ	37,887	488,196
	40,040,499	25,810,253
Պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Տեղական բանկերի լորո հաշիվներ և ավանդներ	37,923,499	38,721,925
Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամի ժամկետային ավանդ և ընթացիկ հաշիվ	9,855	332,441
Այլ իրավաբանական անձանց ընթացիկ հաշիվներ	454,023	247,483
	38,387,377	39,301,849

Բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների ավանդների և մնացորդների կենտրոնացում

2007 թ. և 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկում միջոցներ էին տեղաբաշխել երեք տեղական բանկեր, որոնց մնացորդները գերազանցում էին բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների ընդհանուր ավանդների և մնացորդների 10%-ը: Այդ մնացորդների ընդհանուր արժեքը կազմում էր համապատասխանաբար 27,104,758 հազար դրամ և 23,277,651 հազար դրամ:

19. Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
ՀՀ Կառավարությանը վճարվելիք գումարներ ԱՄՀ-ից ստացված վարկերի գծով	48,039,741	59,487,180
Այլ հաշիվներ	688,013	206,972
	48,727,754	59,694,152

ՀՀ Կառավարությունը ԱՄՀ-ից ստացել և Բանկում է տեղաբաշխել ԱԿՏԱ (Աղքատության կրճատման և տնտեսական աճի) վարկը: Նշված վարկը Կառավարությանը վերադարձնելու ժամկետային պայմաններ չկան, և Բանկը դա դիտում է որպես ցայահանջ միջոց:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2006 թ. նույնպես):

20. Այլ փոխառություններ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Վարկեր KFW բանկից	10,274,542	8,028,783
Հաշվեգրված տոկոսներ	314	14,310
	10,274,856	8,043,093

Բանկին տրամադրվել են վարկեր Հայաստանի Հանրապետության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության ֆինանսական համագործակցության միջկառավարական պայմանագրի շրջանակներում, որի նպատակը հատուկ վարկային ծրագրերի ֆինանսավորումն է՝ տեղական բանկերի միջոցով (տե՛ս ծանոթագրություն 14): Վարկերը ենթակա են մարման 2008 թ-ից 2043 թ. ընկած ժամանակաշրջանում: Վարկի օգտագործված մասի համար վճարվում է տարեկան 0.75% տոկոսադրույք, իսկ չօգտագործված մասի համար՝ 0.25% տոկոսադրույք: Վարկերի մարումը KFW-ին երաշխավորվում է ՀՀ Կառավարության կողմից:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2006 թ. նույնպես):

21. Այլ պարտավորություններ

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Աշխատակիցների ցպահանջ ավանդներ	828,284	684,632
Այլ պարտավորություններ	261,762	262,029
	1,090,046	946,661

22. Սեփական կապիտալ

Թողարկված կապիտալ

Բանկի թողարկված կապիտալը Հայաստանի Հանրապետության սեփականությունն է և չի կարող գրավադրվել, վաճառվել կամ օտարվել:

Լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալ

Լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալը մուրհակի տեսքով ՀՀ Կառավարության կողմից կատարված ներդրում է (տե՛ս ծանոթագրություն 12):

Գլխավոր պահուստ

Գլխավոր պահուստը ձևավորվում է «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն և ենթակա չէ բաշխման:

23. Պայմանական պարտավորվածություններ

Կապիտալ բնույթի պարտավորվածություններ

2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ կապիտալի գծով պարտավորվածությունները, որոնք վերաբերում են Բանկի շենքերի շինարարությանը, կազմում են 659,503 հազար դրամ (2006 թ.՝ 48,725):

Իրավական պարտավորություններ

Բանկի ղեկավարությունը տեղյակ չէ Բանկի դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

Երաշխիքներ

2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ Բանկի կողմից տրամադրված երաշխիքները՝ 658,000 հազար դրամ գումարով, տրվել էին 1994-1995 թթ. ընկած ժամանակաշրջանում շինարարական ընկերությունների անունից՝ երկրաշարժի գոտու վերակառուցման նպատակով: Երաշխիքները չեղյալ չհամարվող հաստատումներ են առ այն, որ Բանկը կկատարի վճարումներն այն դեպքում, երբ հաճախորդն ի վիճակի չի լինի կատարել իր պարտականություններն երրորդ կողմերի հանդեպ և կենթարկվի վարկային ռիսկի:

24. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Գործարքներ ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է «Աշխատակիցների հատուցումներ» հոդվածում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը (տե՛ս ծանոթագրություն 9):

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Ղեկավար անձնակազմը՝ ներառյալ Բանկի խորհրդի անդամները	147,505	117,863

Ստորև ներկայացված են 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները:

	2007 (հազար դրամ)	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք	2006 (հազար դրամ)	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք
Հաշվապահական հաշվեկշիռ				
Պարտավորություններ				
Ավանդներ	244,647	12%	134,000	12%
Պարտավորություններ աշխատավարձի գծով	4,053	0.00%	3,934	0.00%

Ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ գործարքների գծով ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն		
Տոկոսային ծախս	23,619	12,828

Գործարքներ դուստր ընկերությունների հետ

Դուստր ընկերությունների հետ գործարքների գծով ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն		
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	610,255	346,343

Գործարքներ ՀՀ Կառավարության հետ

Ստորև ներկայացված են 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ Կառավարության հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները:

	2007 (հազար դրամ)	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք	2006 (հազար դրամ)	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք
Հաշվապահական հաշվեկշիռ				
Ակտիվներ				
ՀՀ Կառավարության պետական գանձապետական արժեթղթեր (ծանոթագրություն 12)	4,541,268	4.34%	4,023,681	6.72%
Որպես լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալ ՀՀ Կառավարության կողմից Բանկի համար թողարկված մուրհակից (ծանոթագրություն 12)	42,009,598	0.00%	12,759,357	4.00%
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ (տեղական արժույթով)	93,622,987	5%	61,532,562	1.75%
ՀՀ Կառավարությանը վճարվելիք գումարներ՝ ԱՄՆ-ից ստացված վարկերի հետ կապված (ՀՓԻ)	48,039,741	0.50%	59,487,180	0.50%
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ (այլ արտարժույթով)	688,013	0.00%	206,972	0.00%

ՀՀ Կառավարության հետ գործարքների գծով ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն		
Տոկոսային եկամուտ ՀՀ Կառավարության պետական գանձապետական արժեթղթերի գծով	245,069	344,584
Տոկոսային եկամուտ՝ որպես լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալ ՀՀ Կառավարության կողմից Բանկի համար թողարկված մուրհակի գծով	248,405	320,973
Զուտ շահույթ/(վնաս) սփոթ գործարքներից	273,166	(2,299,807)
ԱՄՆ-ից ստացված վարկերի հետ կապված ՀՀ Կառավարությանը վճարվելիք գումարների գծով վճարված տոկոսներ	(263,922)	(345,127)
ՀՀ Կառավարության հանդեպ այլ պարտավորությունների գծով վճարված տոկոսներ	(4,039,109)	(445,064)

25. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում տարեկերջի դրությամբ արտացոլված դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են հետևյալ հոդվածներից.

հազար ՀՀ դրամ

	2007	2006
Դրամական միջոցներ	72,430	491,363
Նոստրո հաշիվներ (ծանոթ. 10)	21,695,942	25,470,880
ՀՓԻ ԱՄՅ-ում (ծանոթ. 13)	2,920,997	5,074,357
	24,689,369	31,036,600

26. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Բանկն իրականացրել է իր ֆինանսական գործիքների գնահատումը ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտում և ներկայացում» ստանդարտի պահանջների համաձայն՝ պարզելու համար ժամանակի և ծախսի սահմանափակումների ներքո դրանց իրական արժեքը բավարար արժանահավատությամբ որոշելու հնարավորությունը:

Բանկի գնահատմամբ՝ իր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները, բացառությամբ սեփական կապիտալի չգնանշված գործիքների իրական արժեքի, էականորեն չեն տարբերվում դրանց հաշվեկշռային արժեքներից: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները, բացառությամբ սեփական կապիտալի չգնանշված արժեթղթերում պահվող վաճառքի համար մատչելի ակտիվների, հաշվարկվում են՝ կիրառելով զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի տեխնիկական դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի հիման վրա՝ օգտագործելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ նմանատիպ պայմաններով գործիքի հանդեպ կիրառելի զեղչման դրույքը:

Ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություն 12-ում, 2,694,463 հազար դրամ (2006 թ-ին՝ 2,388,462 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով սեփական կապիտալի չգնանշված արժեթղթերի իրական արժեքը հնարավոր չէր որոշել:

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է՝ ներկայացնել այն մոտավոր գումարը, որով ֆինանսական գործիքը կարող է փոխանակվել իրազեկ և պատրաստակամ կողմերի միջև «պարզած ձեռքի հեռավորության գործարքի» ժամանակ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է մեկնաբանվի որպես իրացվելի՝ ակտիվների անմիջական վաճառքի կամ պարտավորությունների մարման ժամանակ:

27. Ռիսկերի կառավարում

ՀՀ միջազգային պահուստների կառավարման գործընթացը ենթարկվում է տարատեսակ ֆինանսական ռիսկերի, և ռիսկերի կառավարման գործառույթը ներառում է այդ ռիսկերի կամ դրանց որոշ համակցության վերլուծությունը, գնահատումը և կառավարումը: Ռիսկերի կառավարման նպատակն է՝ հասնել ռիսկ/եկամտաբերություն ընդունելի համակցության, նվազագույնի հասցնելով հնարավոր բացասական ազդեցությունները Բանկի միջազգային պահուստների կառավարման ֆինանսական կատարողականի վրա:

ՀՀ միջազգային պահուստները բաղկացած են արտարժույթային միջոցներից և Արժույթի միջազգային հիմնադրամի Փոխառության հատուկ իրավունքից: Պահուստներն արտացոլվում են ՀՀ կենտրոնական բանկի հաշվեկշռում: Կենտրոնական բանկը պահուստների կառավարումն իրականացնում է «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 52-րդ հոդվածում նշված սկզբունքներին համապատասխան՝ ներդրումներ կատարելով ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից հաստատվող միջազգային պահուստների ռազմավարական տեղաբաշխման ներքո:

Ներկայումս ՀՀ կենտրոնական բանկում գործում է միջազգային պահուստների կառավարման եռաստիճան համակարգ, որը թույլ է տալիս կառավարել երկարաժամկետ (ռազմավարական), միջնաժամկետ (մարտավարական) և կարճաժամկետ նպատակների իրագործումը:

Ընդ որում՝

- վերին մակարդակը ՀՀ ԿԲ խորհուրդն է, որը, պահուստներ ունենալու հիմնական նպատակներին համապատասխան, ընդունում է ռազմավարական որոշումներ՝ առաջնորդվելով ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխման (ԱՌՏ) հայեցակարգով: ԱՌՏ հիմքում պահուստների հիմնական նպատակներն են: Համաձայն նպատակների՝ պահուստները բաժանվում են համապատասխան պայուսակների (տրանշների) և յուրաքանչյուր պայուսակի համար սահմանվում են կառավարման ձևը՝ ակտիվ կամ պասիվ, ներդրումային հորիզոնը և ֆինանսական ռիսկերի նկատմամբ հանդուրժողականության աստիճանն արտացոլող սկզբունքները,
- միջին մակարդակը Ներդրումային հանձնաժողովն է, որը, որպես ՀՀ ԿԲ խորհրդի կողմից պատվիրակված գործադիր մարմին, պատասխանատու է ներդրումային մարտավարական որոշումների ընդունման համար և հաստատում է պահուստների՝ ըստ նպատակների տարբերակված տրանշների ուղենշային պայուսակները: Գործունեության վերաբերյալ հաշվետվություն է ներկայացնում ՀՀ ԿԲ խորհրդին կիսամյակային կտրվածքով:
- Կառավարման ստորին մակարդակը պայուսակի կառավարիչներն են, որոնք իրականացնում են պահուստների կառավարումը՝ ուղենշային պայուսակով հաստատված սահմանափակների և ներդրումային կանոնների շրջանակներում: Հաշվետու է ներդրումային հանձնաժողովին: Ընդ որում, ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է առանձնացված ստորաբաժանման

կողմից, որի պարտականությունների մեջ մտնում է հնարավոր բոլոր ռիսկերի բացահայտումը, դրանց գնահատումը և կառավարումը, ինչպես նաև ՀՀ ԿԲ խորհրդի և ներդրումային հանձնաժողովի կողմից հաստատված սահմանաչափերի հսկումը, կառավարման կատարողականի վերաբերյալ հաշվետվելիությունը:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկի կառավարումը ենթադրում է վարկային սահմանափակումների մշակում, մասնավորապես՝ երկրի ռիսկի գնահատում, առանձին գործընկերների և թողարկողների համար նվազագույն ընդունելի վարկանիշի սահմանում՝ ըստ գործընկերների և թողարկողների և ակտիվների տեսակների, ինչպես նաև ավանդների ժամկետայնությունների լիմիտների սահմանում, ածանցյալների հետ կապված ռիսկերի գնահատում: Բոլոր այս միջոցառումներն ուղղված են պաշտպանելու Բանկի շահերը գործընկերների անվճարունակության դեպքերում, կամ դրա վտանգի պարագայում՝ ֆինանսական ակտիվների զնային տատանումներից:

Կենտրոնական բանկը սահմանում է նվազագույն ընդունելի վարկանիշեր պետական, պետական գործակալությունների, այլ պաշտոնական մարմինների և վերազգային կազմակերպությունների արժեթղթերի թողարկողների կամ թողարկումների համար, որոնց երկարաժամկետ վարկանիշը չի կարող AA-(S&P)/Aa3 (Moody's)-ից ցածր լինել, իսկ կարճաժամկետ վարկանիշը՝ A1+(S&P)/P1(Moody's):

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման գործընթացը ՀՀ կենտրոնական բանկում նախևառաջ ենթադրում է պահուստների ընդհանուր պայուսակի տարբերակումը մի քանի պայուսակների՝ առաջնորդվելով իրացվելիության անհրաժեշտ մակարդակով:

Հաշվի առնելով պահուստների կառավարման նպատակները և խմբավորելով իրացվելիության պահանջ առաջացնող գործոններն ըստ հրատապության՝ ՀՀ միջազգային պահուստները բաժանվել են 3 մասի՝ գործառնական, իրացվելի և ներդրումային պայուսակների: Եթե առաջին երկուսը նախատեսվում են կարճաժամկետ/պահային և միջինժամկետ իրացվելիության ապահովման համար, ապա վերջինիս նպատակը հարստության կուտակումն է:

Տրանշերի նպատակները պայմանավորում են նաև դրանց կառավարման քաղաքականությունը՝ ուղենիշների ընտրությունը, կառավարման պասիվ կամ ակտիվ տարբերակի ընտրությունը:

ՀՀ ԿԲ խորհրդի կողմից սահմանվում է յուրաքանչյուր պայուսակի թույլատրելի գործիքակազմը՝ ելնելով դրանց իրացվելիության մակարդակից: Ներդրումային հանձնաժողովի կողմից սահմանվում են յուրաքանչյուր պայուսակի նվազագույն և առավելագույն ծավալները՝ հաշվի առնելով նախապես գնահատված կարճաժամկետ և միջինժամկետ իրացվելիության պահանջի ծավալները, ինչպես նաև յուրաքանչյուր պայուսակում պարտադիր առկա առավել իրացվելի միջոցների նվազագույն տեսակարար կշիռները:

Շուկայական ռիսկ

ՀՀ ԿԲ միջազգային պահուստների գործիքակազմի տեսակարար կշիռներն ընտրվում են հետևյալ մեթոդաբանությամբ: Սպասվող եկամտաբերության և տատանողականության գնահատման համար օգտագործվում են համապատասխան եկամտաբերության կորերի երկար ժամանակային շարքեր (1986 թ-ից մինչև այժմ հասանելի տվյալներ)՝ ամսական հաճախականությամբ: Հաջորդ քայլով Նեյտոն-Սիգելի մոդելի միջոցով մոտարկվում է եկամտաբերության կորը, որի նպատակը գնահատվող պարամետրերի քանակի կրճատումն է: Վեկտոր ավտոռեգրեսիոն մոդելի միջոցով իրականացվում է եկամտաբերության կորերի սիմուլյացիա, որի հիման վրա հաշվարկվում է յուրաքանչյուր սցենարի դեպքում եկամտաբերությունը տվյալ ժամկետայնության համար: Տարբեր սցենարների դեպքում ստացվող եկամտաբերությունների հիման վրա հաշվարկվում է յուրաքանչյուր ժամկետայնության համար սպասվող եկամտաբերությունը և վերջինիս տատանողականությունը: Վստահության միջակայքի ընտրությունն ըստ էության պատասխանում է այն հարցին, թե սխալվելու ինչպիսի հավանականությունն է ընդունելի: Վստահության միջակայքը ընտրված է 95%, որը նշանակում է 5% սխալվելու հավանականություն: Սահմանվում է նաև եկամտաբերության նվազագույն մակարդակը: Ավանդների և արժեթղթերի տեսակարար կշիռները ընտրվում են սպասվող եկամտաբերության մաքսիմալացման սկզբունքով, սակայն պայմանով, որ 95% հավանականությամբ եկամտաբերության մակարդակը պետք է բարձր լինի նվազագույն շեմից:

Արժութային ռիսկը կառավարվում է ՀՀ ԿԲ խորհրդի կողմից հաստատված յուրաքանչյուր պայուսակում արժութակազմի սահմանման սկզբունքների համաձայն: Մասնավորապես՝ արժութակազմի միջին կշիռները սահմանվում են Ներդրումային հանձնաժողովի կողմից՝ Հայաստանի Հանրապետության արտաքին պարտքի, ընթացիկ վճարումների, առևտրային բանկերի արտարժույթով պարտադիր պահուստավորման և կանխատեսվող ինտերվենցիաների՝ ընթացիկ տարվա համար գնահատված եռամսյա ներմուծման արժութային կառուցվածքների նմանական սկզբունքով: Յուրաքանչյուր արժույթի համար տատանվում են առավելագույն և նվազագույն միջակայքերը՝ հաշվի առնելով արժութային փոխարժեքների տատանողականությունը և հնարավոր հոսքերը:

Ստորև ներկայացված են այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկվում է արտարժույթի՝ ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (պայմանավորված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքն արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազումը, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճը:

հազար ՀՀ դրամ

Արտարժույթ	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում (տոկոս)	2007		2006	
		Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Ազդեցությունը կապիտալի վրա	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Ազդեցությունը կապիտալի վրա
ԱՄՆ դոլար	+1	3,372,965	3,372,965	2,482,584	2,482,584
ԱՄՆ դոլար	-1	(3,372,965)	(3,372,965)	(2,489,423)	(2,489,423)

Ստորև բերված աղյուսակը ցույց է տալիս 31.12.07 թ. դրությամբ Բանկի կապիտալի զգայունությունը, որը հաշվարկվում է վերագնահատելով վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվները՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունները: Կապիտալի զգայունությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի ժամկետների: Կապիտալ ընդհանուր զգայունությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ եկամտաբերության կորում կան զուգահեռ փոփոխություններ:

հազար ՀՀ դրամ

Արժույթ	Փոփոխություններ բազիսային կետով	2007			2006		
		Մինչև 1 տարի	1 տարուց ավելի	Ընդամենը	Մինչև 1 տարի	1 տարուց ավելի	Ընդամենը
ՀՀ դրամ	+25	863,273	3,690,374	4,553,647	15,105	4,018,636	4,033,741
ՀՀ դրամ	-25	858,967	3,670,948	4,527,915	15,029	3,998,592	4,013,621

28. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Աղյուսակում ներկայացված են 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի տոկոսակիր ակտիվները և պարտավորությունները և վերջիններիս համապատասխան՝ միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են մինչև այս ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

	Արժեք (հազար դրամ)	2007 թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք	Արժեք (հազար դրամ)	2006 թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք
ՏՈԿՈՍԱԿԻՐ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ				
<i>Նոստրո հաշիվներ</i>				
- ԱՄՆ դոլար	13,424,795	4.8%	19,777,226	5.19%
- եվրո	7,569,134	3.7%	4,903,265	2.08%
- անգլիական ֆունտ ստեռլինգ	648,998	4.5%	673,108	4.00%
- այլ արժույթներ	64,387	0.00%	123,876	0.00%
<i>Ավանդներ և այլ մնացորդներ օտարերկրյա բանկերում</i>				
- ԱՄՆ դոլար	97,659,737	5.35%	157,709,310	5.44%
- եվրո	17,710,922	3.96%	58,788,462	3.54%
- անգլիական ֆունտ ստեռլինգ	38,291,120	6.4%	33,164,714	5.17%
- այլ արժույթներ	7,694,270	6.5%	8,061,154	7.00%
	183,063,363		283,201,115	
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում				
<i>Արտերկրյա կառավարությունների արժեթղթեր՝ սեփական կառավարման ներքո</i>				
- ԱՄՆ դոլար	192,833,543	4.2%	38,566,365	4.86%
- եվրո	58,229,059	3.63%	-	-

Արժեթղթեր հավատարմագրային կառավարման ներքո				
- ԱՄՆ դոլար	41,733,403	4.3%	11,463,019	4.91%
- անգլիական ֆունտ ստեռլինգ	2,302,101	5.12%	1,383,044	4.37%
- եվրո	9,973,218	3.86%	14,708,355	3.27%
- ճապոնական իեն	9,879,332	0.47%	11,430,834	0.39%
- այլ արժույթներ	3,721,273	5.1%	1,889,334	3.59%
	318,671,929		79,440,951	
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր				
- ՀՀ դրամ	24,600,695	6.5%	15,290,302	6.80%
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ				
- ՀՀ դրամ	42,009,598	0.00%	12,759,357	4.00%
- ՀՀ դրամ	4,541,268	4.7%	4,023,681	6.72%
- ՀՀ դրամ (ներդրումներ սեփական կապիտալում)	2,694,463	0.00%	2,388,462	0.00%
- ԱՄՆ դոլար	-	-	12,493,077	3.78%
- անգլիական ֆունտ ստեռլինգ	-	-	8,940,743	4.46%
- եվրո (ներդրումներ սեփական կապիտալում)	1,216	0.00%	1,216	0.00%
	49,246,545		40,606,536	
ԱՄՖ-ում տեղաբաշխված միջոցներ				
- ՀՓԻ	2,940,262	4%	5,117,455	4.07%
ՏՈԿՈՍԱԿԻՐ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների ավանդներ և մնացորդներ				
<i>Տեղական բանկերի ավանդներ</i>				
- ՀՀ դրամ	-	-	7,400,000	1.75%
<i>Լոկո հաշիվներ տեղական բանկերում</i>				
- ՀՀ դրամ	37,445,015	0.00%	31,321,925	0.00%
- այլ արժույթներ	38,421,297	0.00%	23,628,832	0.00%
<i>Այլ ժամկետային ավանդներ</i>				
- եվրո	1,581,315	4.6%	1,693,225	4.23%
- ՀՀ դրամ	-	-	332,441	4.23%
<i>Այլ հաշիվներ</i>				
- ՀՀ դրամ	942,363	0.00%	247,483	0.00%
- այլ արժույթներ	37,886	0.00%	488,196	0.00%
	78,427,876		65,112,102	

Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ				
- ՀՀ դրամ	93,622,987	5%	61,532,562	1.75%
- ՀՓԻ	48,039,741	0.50%	59,487,180	0.50%
- ԱՄՆ դոլար	688,013	0.00%	206,972	0.00%
	142,350,741		121,226,714	
Այլ փոխառություններ				
- Եվրո	10,274,856	0.75%	8,043,093	0.75%
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր				
- ՀՀ դրամ	48,958,097	6.5%	38,987,836	5.70%
Այլ պարտավորություններ				
<i>Ցպահանջ ավանդներ</i>				
- ՀՀ դրամ	828,284	12%	684,632	12.00%
<i>Այլ պարտավորություններ</i>				
- ՀՀ դրամ	261,762	0.00%	262,029	0.00%
- այլ արժույթներ	67,382	0.00%	29,897	0.00%
	1,157,428		976,558	

29. Ժամկետայնության վերլուծություն

Աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնությունը 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Քանի որ Բանկի ֆինանսական գործիքների մեծ մասն ունի հաստատագրված դրույքներ, պայմանագրային մարման ժամկետները ներկայացնում են նաև պայմանագրային տոկոսադրույքի վերանայման անսաթվերը:

հազար ՀՀ դրամ

	Մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ամփամբ	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ	72,430	-	-	-	-	-	72,430
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	95,839,394	69,773,711	17,450,258	-	-	-	183,063,363
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում	7,029,956	7,287,815	19,634,621	281,174,853	3,544,684	-	318,671,929
Վարկեր և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	10,193,581	817,711	2,100,000	11,233,918	255,485	-	24,600,695
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	16,247	42,854,471	1,594,293	2,085,855	2,695,679	49,246,545
ԱՄՆ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	2,940,262	-	-	-	-	-	2,940,262
Այլ ակտիվներ	1,105,829	-	-	-	-	-	1,105,829
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	117,181,452	77,895,484	82,039,350	294,003,064	5,886,024	2,695,679	579,701,053
Պարտավորություններ							
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	-	-	-	-	-	350,273,664	350,273,664
Բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների ավանդներ և մնացորդներ	76,846,561	16,955	1,564,360	-	-	-	78,427,876
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության հանդեպ	142,350,741	-	-	-	-	-	142,350,741
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	11,020,142	28,039,691	9,898,264	-	-	-	48,958,097
Այլ փոխառություններ	314	-	-	-	10,274,542	-	10,274,856
Այլ պարտավորություններ	1,157,428	-	-	-	-	-	1,157,428
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	231,375,186	28,056,646	11,462,624	-	10,274,542	350,273,664	631,442,662
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2007 թ.							
	(114,193,734)	49,838,838	70,576,726	294,003,064	(4,388,518)	(347,577,985)	(51,741,609)
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2006 թ.							
	(100,957,691)	133,127,302	127,235,915	30,113,307	(1,822,658)	(224,451,457)	(36,755,282)

31. Արժուքային զանրյուն

Աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների՝ 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	Անգլիական ֆունտ ստեռլինգ
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ	-	46,141	26,205	16
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	-	111,084,295	25,280,263	38,940,133
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում	-	234,566,946	68,202,277	2,302,101
Վարկեր և այլ պահանջներ	24,600,695	-	-	-
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	49,245,329	-	1,216	-
ԱՄՅ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	-	-	-	-
Հիմնական միջոցներ	8,125,307	-	-	-
Ոչ նյութական ակտիվներ	62,707	-	-	-
Այլ ակտիվներ	883,508	35,894	186,427	-
Ընդամենը ակտիվներ	82,917,546	345,733,276	93,696,388	41,242,250
Պարտավորություններ				
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	350,273,664	-	-	-
Բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների ավանդներ և մնացորդներ	38,387,377	32,681,396	7,359,073	28
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	93,622,988	664,019	23,957	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	48,958,097	-	-	-
Այլ փոխառություններ	-	-	10,274,856	-
Այլ պարտավորություններ	1,090,046	60,925	4,181	-
Ընդամենը պարտավորություններ	532,332,172	33,406,340	17,662,067	28
Զուտ հաշվեկշռային դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2007 թ.	(449,414,626)	312,326,936	76,034,321	41,242,222
Զուտ արտահաշվեկշռային դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2007 թ.	-	25,806,911	(9,916,284)	(2,238,828)
Զուտ հաշվեկշռային և արտահաշվեկշռային դիրքերը առ 31 դեկտեմբերի 2007 թ.	(449,414,626)	338,133,847	66,118,037	39,003,394
Զուտ հաշվեկշռային և արտահաշվեկշռային դիրքերը առ 31 դեկտեմբերի 2006 թ.	(325,450,133)	247,674,253	51,395,422	42,806,235

հազար ՀՀ դրամ

ճապոնական իեն	ՀՓԻ	ՈՂ ռուբլի	Այլ արժույթներ	Ընդամենը
-	-	-	68	72,430
41	-	7,722,987	35,644	183,063,363
9,879,332	-	-	3,721,273	318,671,929
-	-	-	-	24,600,695
-	-	-	-	49,246,545
-	2,940,262	-	-	2,940,262
-	-	-	-	8,125,307
-	-	-	-	62,707
-	-	-	-	1,105,829
9,879,373	2,940,262	7,722,987	3,756,985	587,889,067
-	-	-	-	-
-	-	-	-	350,273,664
-	-	2	-	78,427,876
-	48,039,741	28	8	142,350,741
-	-	-	-	48,958,097
-	-	-	-	10,274,856
-	2,276	-	-	1,157,428
-	48,042,017	30	8	631,442,662
9,879,373	(45,101,755)	7,722,957	3,756,977	(43,553,595)
(10,244,061)	-	-	(3,407,738)	-
(364,688)	(45,101,755)	7,722,957	349,239	(43,553,595)
114,208	(54,372,314)	8,141,533	515,435	(29,175,361)